

ԱՌԵՐՕՏԵԱՆ

ՂԱԶԷԹԱՅԸ ԲՕԼԻԹԻԳԻՅՅԷ ՄԻԼԻՅԷ ՎԷ ՍԱՆԱԻՅՅԷ

Նոր Տօմ. 4 Նոյ. 1870)

Կ. ՊՕԼԻՍ Ուրբաթ 23 Հոկտ. 1870

(Տաճ. 11 Շապառ 1287

ԱԶԳ

Արժէտմանը փնտաւահանու-  
թեանց ցուցակին այսօր տեղերինս չը  
ներելով, վաղուան թողուցինք,

ԱՄԵՆ ԱՂԵԿՈՒԹԻՒՆ ՄԵԿՏԵՂ ԶԸԼԼԱՐ

Մեղը եղբայրնիս իրեն գովելի յառ-  
կութեանը համեմատ, մեր քննչի ծաղի-  
կէն այնպիսի մեղք մը չենք է, որ թէ  
մեղի և թէ ամեն ուրիշ Հայ լրագրողներու  
համար խիստ անոյշ ըլլալէն զատ, Աղբը-  
նուս ալ աւանան շատ քաղցր և օգտակար  
է: Այս մասին մեր մեր բաժինին ինկած  
չնորհալուծիւնը 'ի բոլոր արտէ կը մատու-  
ցաննը: Անծաղատիւ Խոբագրին, որ դեռ  
բնաւ մէկ ուրիշ լրագիր մը չըրած, ինքը բա-  
րեհաճն է մեր քննչի յիշել, և այն  
ալ այնպիսի եղանակաւ մը, որուն բարեկա-  
մական անկեղծ զայցմամբ ըլլալուն տարա-  
կուսելու տեղի չկայ թէպէտ ոմանք ասոր  
հակառակը հասկցեր են եղեր, ալ անանկ-  
ներուն ինչ կերպ ալ գրես, իրենք կըրցած-  
նուն չափ պիտի հասկնան:

Ուստի Մեղը-ն, որ մեր թերթին փոխա-  
րէն ինքն ալ մեղի խրկելու բարեհաճութիւնն  
ունեցած է: դեռ, ահա նա ալ մեր քննչի  
յիշելու շնորհքն ըրած է մեղ անդին այն բա-  
րեկամ լրագիրներն որոնք իրենց թերթին մեղ  
խրկել բարեհաճած են, անոնք ալ մեր քննչի  
խօսքն ընելու շնորհքը դեռ ըրած չեն: Բայց  
չիտակը խոստովանելով, միայն Մեղը-ի յիշելն  
ալ կը բաւէ մեզ, ինչպէս լրագիր ունենալու  
կողմանէ ալ, միայն խրկուածները կը բա-  
ւեն. թէպէտ Մեղը-ն ալ չը կարդացած չենք  
անցնիր, բայց ան հրաւր ըլլայ հօգէ. վասն  
որոյ միւսներէն ալ հաւասարապէս շնորհա-  
կալ ենք, զի ամեն աղեկութիւն մէկտեղ  
չըլլար:

Հետեւեալ նամակը խրկուած է մեզ  
հրատարակելու համար:

1870 Հոկտ. 17

Իւսկիւտար

... Խոբագիր

Աղբը թատերա երեսերէն մէկը  
դոնուելու համար, կողքեմքոնի մը խօսք  
ընել 'ի նպատ (Օր. Հաւայի նորահա գե-  
րասանուհւոյն — Իւսկիւտարի թատերոնի-  
կին մէջ — ներկայացուած գիշերը Ա ար-  
դովանի կողմանէ տեղի տրուած բացարձակ  
ղեղճման մը նկատմամբ:

Թեեւ գիտէինք ժողովրդաց թատերոն  
չը յաճախելուն ներքին պատճառը... գի-  
տէինք ժողովրդեան Ա արդովանի վրայ  
ուսեցած անաւ (Շ) համարումը, բայց չէ-  
ինք գիտէր թէ ինքն այդպիսի հրատարակա-  
կան կիրք մը կը տածէ (Օր. Հաւայի դեմ:

Ա արդովան երբ շատ անգամ զանա-  
զան դոյնդոյն աղբայրներով և բաղմալե-  
զու (Հայրէն, Տաճիկէն, Գաղղիարէն  
Յունարէն, Երբայցերէն և Գաղմատերէն)  
յայտարարութիւններով իր անօրինութեամբը  
թատերոն կը հրաւրէ զժողովուրդը. նա չու-  
ղեր դու թատերոն, վասն զի ամենուն սիր-  
տը առ այն վիւստրուած է... և անոր  
պատճառաւ թերեւս միւսներն ալ կը վե-  
նաուին, որ այս ամենէն ցաւալին է:

Ուստի երբ այդպիսի վնաս մը կը տես-  
նեմ միւսներուն. չը կրնալով հանդուրժել  
կը ջանաւ իմ ազնիւ բարեկամաց և ծանօթ-  
ներուս հետ մէկտեղ թատերոնը լեցնելով  
զանոնք քաջալերել: Կերեւ թէ Ա արդով-  
ան այս ամեն նախանձելով տարօրինակ  
հնարքներու կը գիտէ, ինչպէս ըրաւ (Օր.  
Հրաւայի նպատին գիշերը, երբ մեծարոյ  
Ներշնչուհեան Գաղղիէ Էֆէնտի ընտիր  
ողբերգութիւնը կը ներկայացուէր:

Ժողովուրդը խորին լուսութեամբ յակճիւս  
կը թեալ ուղղիր էր այն խաղին ընտիր

դարձուածքներուն, և ես ուրախ եմ իմ վախ-  
ճանիս հասած ըլլալու համար, այն է՝  
խաղոնին լեցուիլը տեսնելով: Քանի մը  
օր աւաջ, երբ նպատաւորաւ օրիորդին  
յատուկ պաշտպանն եղող Պ. Մաղաքեանին  
հետ մտածեցինք, ինչպէս նաեւ աղբայրներուն  
մէջ ալ ծանուցինք թէ 'ի նպատ հրկիզելու և  
կարեկցութեան արժանի յիշեալ օրիորդին է  
վանդի — ինչպէս յայտնի է — յաճախորդաց  
հասոյթը միայն չէր բաւեր օրիորդին անհրա-  
ժեշտ պէտքերը հոգալու. որովհետեւ եղած  
հասոյթին կէտը (անխղճաւոր Ա արդովանը  
յախառակելու դաշանց պատուար մը կը հա-  
րուցանէ. սաստիկ և իւր առաջարկու-  
թեանց կորաղլու չհաղանդելու ժամանակ  
զրան շախղը ցուցնելու սպառնալիք: Այս  
առաջարկութեամբ պարոնայք՝ Մաղաքեան  
Պենքիւն. Գաղմաճեան, և Սանճաղճեան  
(այս պարոններուն ամենք ալ դերասան  
են, և թատերոնին մէջ մէկ մէկ ալ պաշտօն  
ունին, բայց դերասանական պաշտօնէն. և  
առանց Ա արդովանի հարցնելու բան մը  
կրնան աւրել և չինել) ասոնք ամենքը  
միահամուռ թատերոնի գուռը բռնաւ մը գնել,  
և եկող ընտանիքներէն դոյզն նուէրներ հա-  
ւաքել առաջարկեցին: Բայց Պ. Ուշտունին  
(այս ալ դերասան մ'է) այս ուրիշ նախաձեռն  
ընքեց. առարկելով որ սոյն հանգանակու-  
թիւնը իր նպատին ալ կրնայ վնասել  
(որովհետեւ միւս շարժուն Պ. Ուշտունին  
նպատան էր) յետոյ Պ. Մաղաքեան առաջար-  
կեց թէ՛ այն օր դուռը բռնաւ գրուիլ չեն  
ուզեր միւս դերասանները, կրնանք խաղին  
Գ. Գ. արարուածին մէջ տեղը ձեռքերնիս  
«է» մը առնելով օթեակները պատիլ և հան-  
գանակութիւննիս ընել. սիրով ընդունուե-  
ցաւ Պ. Մաղաքեանի առաջարկութիւնը.  
մեղի հետ նաեւ Պ. Ուշտունին. չմոռնալ  
նաեւ ըսելու թէ՛ արդէն Ա արդովան ասոնց  
ամենուն ալ վերահասու էր: Խոբագրին պա-  
րագաները պարզելուս հոգը զանք մերձառա-

Նադրութեան : Մինչդեռ խաղին Վ. արար-  
ուածին պարտեալ Վալէմիան և Վանճաք-  
ճեան ինծի հետ ընկերանալով՝ հաշիւ հաշ-  
քանի մը օթեակ պտրտիւր էինք , և ահա՝  
Վարդովեան սոյն միջոցին փոխալով վա-  
րաշայրը բացաւ և բարկութեամբ ի տես եկու-  
ծանուցանելով միանգամայն ժողովրդեան թէ  
չըլլայ որ նոյն հանդանակութեան մա նսեցի  
Վարդովեանի այս տարապարտ վիճակը  
երբ լսեցի , իսկոյն պարապ օթեակ մը մըտ-  
նելով հասարակութենէն ներս մն խնդրեցի  
իրողութիւնը պատմելու համար : Վար-  
դովեանի այս ընթացքն այս ատեն յիշ-  
ադէցին , որ մինչև իսկ չկրցայ յայտա-  
պատմութիւնս շարունակել , բարկութենէս  
լեզուս բառ մը չկրցաւ արտասանել՝ ուստի  
տատամեցայ մնացի : Վարդովեանի կողմանէ  
քանի մը վարձերներ՝ առանց զործին իսկու-  
թեանը հասու ըլլալու , սուրեցին : Նապատ-  
մելի էր թատրոնին զիւրք որ՝ զժողովի կեր-  
պարանք առած էր : Հիօթ ձայներ ամե-  
նուստ կընթանային , ժողովուրդը իրաւունքը  
Գոսնէանին է կ'ըսէր . ոմանք զործին  
նախ հեղինակը իմանալ կուղէին : Այս աղ-  
մուկէն և մանաւանդ այս օրինակով հար-  
ցումներէն օգուտ քաղելով երկրորդ անգամ  
դարձաւ ներս մն խնդրելով ներկայացանք  
ժողովրդին և բացարձակապէս իմացուցինք  
որ՝ զործին հեղինակը մենք չենք , այլ դե-  
րասանք և դերասանապետք իմիս ին խոր-  
հած էինք , բայց և այնպէս այս զործը (հան-  
գանակութիւնը) առաջին անգամ չէ որ կ'ըլլայ  
թէ Ազգիկէ և թէ (սմանիկ թատրոններուն  
մէջ Վարդովեան , իսկ ինքն՝ դերա-  
սանուհւոյն ձեռքէն բռնելով ու թէ վիհանձ-  
նաբար մեզ պէս , այլ մօրալու եղանակաւ  
ստակ ժողովուած էր : Վերջապէս ժողովու-  
րդ այս խօսքս որ լսեց երաւունքը որ կողմը  
ըլլալը յայտնի նշմարեց : Այտա՛մբանաց շան-  
թեր ուղղուեցան Վարդովեանին , աղմուկով  
լեցուեցաւ թատրոնը , սոյն միջոցին Վար-  
դովեան կծկը դրաւ : Վայ ինչպէ՛ս գերա-  
սանուհւոյն վարաշայրը բանալով միւսմաղձօտ  
ձայնիւ հայտէ իսկ ինչպէ՛ս ըսաւ . . . . .  
Ժողովուրդը մեկ կողմէն կը սուլէր այս գէպ-  
քին : Նստահիթները այս խայտառակութիւնը  
տեսնելով առին գալիցին յաւիտեան ուխտ  
ընելով որ ալ ևս թատրոն չդան : Վերջա-  
պէս թատրոնին աւարտմանէն վերջը ժողո-  
վուրդը անհամբեր Պ. Մաղաքեանը տեսնել  
կուզէր զործին պարաշաները լաւմը՝ ստու-  
գելու համար : Ինչ ատեն Պ. Մաղաքեանն  
և Պ. Պենքլիանն բացորոշապէս ժողով-  
րդին ըսին թէ՛ Վարդովեանի դիտէր այս զոր-  
ծը , և թէ նախանձէն ըրաւ , որպէս զի ժո-  
ղովրդեան իրմէ դուրս գտնուած գերասան-  
ներուն վրայ ունեցած համակրութիւնը իրե-  
նին հաւատարմով (որովհետեւ ժողովուրդը  
Վարդովեանին նպատին չէր) անոնց նը-  
պատենքուն չյաճախէ :

Եսկէ զատ Պ. Մաղաքեանն հըրա-  
պարակաւ յաւելցուց նաև թէ՛ եթէ Վար-  
դովեան ստաջուց մեզի հետ մասնակցած  
չըլլար՝ կրնար խոհանութեամբ մեզ արդիւլ :  
Ետեք երբ լուսեցան Պ. Մաղաքեանի բեր-  
նէն՝ ներկայ գտնուող ժողովուրդն ալ պէտք  
կըզն վարձատրութիւնն ըրաւ Վարդովեա-  
նին : Թէ որկը հաւատանք թէ թատրոնը  
բարոյականութեան կեդրոնն է , և պիտի ըլլայ  
վարուց գլորոցն , բայց բնաւ մոքերնուս ա-  
ղամ չենք անցընել թէ՛ այդ կրկին բարե-  
մասնութիւնները՝ անբաշխական ձեռքէրէ  
դան . . . . . Որ ունիցի ակունքս լսելոյ լուիցի :  
Այլ յուսա՛ք . . . . . Խմբաշիր , որ ձեր  
պատւական ըսարոյն էջրուն մէջ այս նա-  
խամիս ալ զետեղելու չնորհն չպիտի զը-  
նաք , յօգուտ և խէր Ազգիս , որոյ բարե-  
լանիկ կացութեանը ցանկաւք խորտէ :  
Որով մնամ քոյդ անձնուէր  
Ե. Գոսնի

ՆԱՄՍԱԿ ՄԸ

Իւրոյ գիտներ թէ յառաջիկայ կիրակի  
Տ. Ամբիտաս Հայ քահանային գերեզմանն  
օրհնելու թէ օրհնութիւնն ստանալու ,  
համար Հոգիմեական Ազգայինք անոր շիրմին  
վրայ տօնախմբութեան պիտի ժողովին եղեր :  
Սոյն հանդէպին Արեւելեանք , ընդ Արե-  
ւելեանս բաշխուելու երկիւղն զլաշի կերպով  
մտապանջութեան մատնած է խոկուն մտքը ,  
մանաւանդ՝ շտապմեքով առաջ Արեւմտե-  
անց կամ լաւ ևս է ըսել պապապաշտից վա-  
ցօղները ակնմէ ակնմէ իրար հրաւերելնրը  
իրաւմէ տեղի կուտան սոյն մտապանջու-  
թեանց , ոչ ապաքէն սոյն զրդուէ կերքը Տ.  
Ամբիտաս նահատակին վրայ դէպ Վոմիտաս  
մալ աւելցուց :  
Տէալ թ իրաւամբ ըսած է թէ «մարդիկ  
իրենց մտացածին ենթադրութեանց ներսէն  
կրած են ամէն չարիք»  
Տես հիմա փորձանքը , Աթմուկիութեան  
լիհապետք սրօք և փրօք հարկ ըլլայնէ պի-  
տի պիկէն թէ մեռնողը պապին նահատակն է  
ապա ուրեմն ո՞վ կրնայ արդիւլու զիս անոր  
ընծայելքը պաշտամունքէս :  
Ասդին՝ կա իրաւամբ Տ. Ամբիտասայ  
ջերմ մտերիմ ու կուսակից Միսիմար Բորա  
հայրն անոր ճիշտ աւանդապահ և դա անա-  
կից ընկերն էր և ինչ քան որ Տ. Ամբիտաս  
Պապիւրու իշխանութիւնը կը ծանչեր իրենք  
ալ նոյնքան ծանուցներ ըլլող հա աւակու-  
թիւնը և անոր համար իրենց կղերները  
կայսակալուեր են , ուրեմն Ունիթորք ի նշ-  
կրաւարք քաշկըռտել ու իրենց առնել կը ջա-  
նան այդ Սուրբը՝ միթէ զանի ալ կախակու-  
յիւլ կը խորհին , այս հարցման ինչ՞ պիտի  
պատախանէն Ուրբանեան աշակերտք :  
Հապա կառավարութիւնը՝ կառավա-  
րութիւնն ինչ՞ զիւրք բռնէ այս պարապոյթիս  
մեկ պիտի լուի թէ հաւատքիս հիմը կը խախ-  
տի՝ միւս ալ պիտի պօսա թէ կրօնքն ողջաւ

է՞ թէ բռնութեան տակ , ուրեմն քանի որ մենք  
կը հաւատանք և ստուգիւր գիտենք թէ Տ.  
Ամբիտաս մենէ է և նոյն իսկ մեր դաւանու-  
թեան վերք ինք հաստատած է , ալ ո՞վ կրնայ  
այս տօնախմբութիւնը մենէ զլաւալ . . . . .  
մեզի որ հարցուի , սոյն օրը , խուլիկ մեռնիկ  
ժամին դուռները գոցուածին պէս կ'օրը բնա-  
ջնջ կըլլայ և փառք յաւիտեանս ամէն :  
\* \* \*

ԲՈՒԹԻԳԻՅԷ

ՄԻԹԱՐԷԲԷ

Հոկտեմբեր 25 թարիխը թայֆըն  
թատրիկնէ կէօ է , Ինկիլթերա տէլլէթի,  
միւթարէքէ իշին քէնտի իմաթի թէքլիթի-  
նի թուրտաթի Ֆրանսա հիւքիւմէթինին  
դապուլ իմ միջ օլտուղանու անլատըղնտա ,  
Գոնթ տը Պիլմարդա տախի թէքլիթի իմ-  
միլքի , Մ. թիւրէ միստուս պիր բարօթ  
վերէրէք , Բարեղէ կիլմէթինէ բուխաթ մէ-  
րիւլին : Ասդին հէր նէ ատար Գոնթ տը  
Պիլմարդ իլէ Մ. թիւրէին ետըղնտա կէօ-  
րիւլէճէքլէրինէ թայֆըն շիւպհէօի եօզ  
իւէ տէ ալալարընտա պիր շէյէ զա ալալա-  
շաճալարընտա տա ինանմայօր , հալէս միւ-  
թարէքէ օլունաճաղընտ տախի շու սէպէպ  
իշին ինանմայօր քի , մուհարիպ տէլլէթլէր ,  
Աօրէն իլէ Ալաաթն թէքլիթի հաղընտա քէնտի  
խոտալարընտան վաղ կէսմէքտէտիրլէր :  
Պէրլինտէն թայֆըն հոկտ . 24 թարիխի  
լէ կէստէրիլէն պիր թէլլէրաթ պիլտիրի-  
յօր քի , Ֆրանսա թալաֆընտան հէր հալ-  
տէ մէմալը թէքլիթի մէպսէսի դապուլ օլուն-  
մատըճա Բրուսիա տախի հիւ պիր թարզ  
մուխապէրաթա կիրիլմէյէճէք տիր :  
Տայլէ Նիւ-Ն տէյօր քի Ինկիլթերա  
տէլլէթի թարաֆընտան միւթարէքէ խու-  
սուսուստա ալըլան մուխապէրաթն զայլէթ  
էյի սուրէթաէ իլէրի կիլմէքտէ օլունու-  
նու պէյան իմմէյէ բուխաթ մը վար տըր :  
Վ իշինանըն Աղէթթօն նամ բէսմի դաղէ-  
թալ տէյօր քի , Մ. թիւր Բարեղտէքի  
մէքէղն հիւքիւմէթ իլէ հէր շէյէ դարա-  
լաշաղտան սօնրա , էլպէթտէ Գոնթ տը  
Պիլմարդ իլէ մուխապէրաթա կիրիլէճէք տիր :  
Հոկտեմբեր 25 թարիխը Թաւուս քը  
էն բէլիսպօրէ նամ դաղէթա , Ինկիլթեր-  
րաւտան պաշապարա պիլմարաթ Էիւքիւմէթ-  
լէրին թուլմաղտա օլունուլարը թարիլին  
իւզէրինէ սէյլէյէրէք , իմիս կէօթլէրիյօր  
քի , նիհայէթ պիր միւթարէքէ էլտէ իտէ-  
պիլէճէքլէր տիր , Հոնու տախի թէքլիթի  
խալէյօր քի , միւթարէքէ շարթլարը իւզէրի-  
նէ սէյլէյիլթիյի վաղըթ , թէքմիլ սուլհ ի-  
շին օլունաճալ գաթի շարթլար հաղընտա  
սէօղլէր դաթըլմամալըրըր Եալընըզ միստուս  
պիր Մէճիս դարալ վիլէ պիլեր սուլհ հաղ-  
ընտա լաղըթ օլուն իլէրէ :  
Անքթիւր Բուսիա բէսմի դաղէթանըն

կիցիւստանձա, միւթարեքէ միտտեթինտէ  
Բարիդէ լալըմ օլաւ Եկեճէկի վէրմէրլը  
Հալըրտա, Հալըրդէթ վէ ինսանլէթ իլթի-  
ղտանձա իլ կեօրլէճէք տըր . վէ Էյլէ ի-  
նանմաւտա տըր.քի, պիթա աթ հիւքիւմէթ-  
լէրին վա իթա օլմա լը Է իլին իթտիքլէրի  
մուսմէլաթ ապէսինտէն, Ս. Դիւլ Գաւր  
կեօրէճէք տըր քի, մի թարեքէ շարթլարը  
Հալըրտա Գօնթ ալ Պիզմարէ իլէ պիւր  
զարար վիթմէրլը խուսուսո նտա քէնտինին  
զանն իթմէրտէ օլտուղուտան զկառէ Գօ-  
լալըր վար իմիլ, վէ շիմիլիք սէյլէրլէն  
շէյլէր տէ, Խալըրը միւթարեքէ շարթլարը  
տըր :

Փ Ո Ղ

Փու շիմիլիքի հալ Սաղահ Ղաղէթաթ օլուպ  
Հաթթաւա իւլ տէֆա, Էանի հէր Սալը, Բէնէ  
շէմիլիք վէ ճիւմա իթմէր օլտուղալըր նէշր օլու-  
նաճաղ տըր :

Իւլէ ալըրգ զըլթիլի Բէշին վէ կէշէր աղճէ օ-  
լարաղ Խաթմալ Է իլին զըշ. 25 :

Թուրքիաւա տալըրալը իլին րօթա րա-  
րաթ իլէ պէրապէր պիւր շէյլէր լիւր օսմանլը :

Մէմալիքի Էճնէպիլի իլին րօթա րա-  
րաթ 25 :

Մէթմէպլէր, միւթարիպլէր վէ րուհալըր  
իլին Էիւզտէ զըրգ թէնլիլ օլուտըր :

Իլանաթին պէհէր սըրաթ պիւր տէֆա իլին 1  
զըշ. Էքի տէֆա իլին 1 1/2 վէ իւլ տէֆա իլին 2  
շէր զըշ. տըր : Իւլ տէֆաւան զիւրտէ իլին միւ-  
սուս րազարըրգ օլուտըր :

Տալըրալտան միւթէրի Էաղըրմաթ իթմէրէն.  
լէր, Էա պուրտա պիւրինին Էի իլէ Էաղըրմաթ,  
Էախօտ տօղրուտան տօղրուլա պիլիմ իլէ մուխա-  
պէրաթ իթմէրի տըր :

Միւթէրի Էաղըրմաթ իթմէրլէր, Խաթմա-  
ղալտա, Լամա ալթըրնա, ճամլը խանըն օրթա  
ղաթըրտա 5 նիւմրօլտ օտաճըղա պուրօրմաթ  
տըրլար : Մէթմէպլէր վէ սալիլէ տախի խաթմիլլէ  
սալի մաճալէ կէօնտէրիլի տըր :

Տալըրալտան հէր թարաթնտա Փուլուն  
մուսպիլիլին տէր իւհաթ իթմէր րաղպիլի-  
տէնլէր, պիլլէ պիլիլի պուրունան պիւր զալթ մա-  
րիլիլի իլէ քէնտիլէրին թանթաղըրլարտա  
մա թէշէրքիլը զապուլ իտիպ, իլթիլա իտէն  
Իւճըրլիլի տախի վէրիլիլը, նէշր օլուտաղ իլին  
պիլլէ մէթմէպլէր հիւմիլի իտէնլէր Բէճա  
Խաթիլի քի մա իթմաթ Էաղըրմաթ, զիւր զաղէ-  
թաթըր զըթմաթըն չօղ միւսաւտէսի Էօղ տըր, Ի  
ղաթըր մէթմէպլէր նէշր օլուտաղ նէշր օլուտա-  
լան պաճս վէ մէթմէպլէր կէրի վէրիլիլը, Էա-  
թմէրլէնին իտիլին նէշր իթմէրլիլ Գաղաթ պիլ-  
տէ պուրունմաթ տըր :

ԻՍԹԱՆԲՈՒԼ, ԴԻԻՄԱ, 23 ՀՈԿՏ. 1870

ՏԱՍԻԼԻՅԷ

Սէրաթէր Բաշանըն րամալըրշ օլ-  
տուղու Միւթալէշ թօրլարտան պիւր զաշ  
ատէտի Վ իլէնաւտան կէլիլ, պէհէրի 5400  
Փիօրինէ, վէ պալիլէրի տէ Էաղըրտա կէ-  
լէճէրլէր տէյիլ 1 Էլէնէ Էէրալ պիլիլիլ օր :

— Թաւապիլ իլէ Պէյաղըր տալըրտա

Էա րամալ Էօլուն իթմէրաղ, Է Էհէր Է-  
մանէթի թարաթնտան Ս. Էէնիլ Կարա-  
լինօլա վէրլիլ տէր : Մէթմէպլէր Էօլուն պէ-  
հէր քիլօմէթրօ միւթարի մէ աթէսի 15 պիլ  
Փրանթա քէնլիլ տէր :

— Ինսիւմիւթէրի Բամալան ալ միւթ-  
աթմէրտէ, Խաթմալը Տալ—Էլ—Փիւնունու-  
տէրունինտէ կիճէրլիլ իլու հիւնէր իւղէ-  
րինէ նաթըր վէ տէրլէր վէրլէճէք, նա-  
լը քի կէլէն օլնէ տալիլ օլմուլ տըր, Ի  
Էաղըր իլթի ալիլա վէ Էլթի թըպպ իւ-  
ղէրինէ միւթալէմ վէ միւթալէսէլէր օլու-  
նաճաղը հալաթիսաթտան տըր :

— Պէյ օղըր Գօմիլիօնուն պալ միւ-  
հէնտիլի 1 Էլիլ Էլթէնալէ սալըր պիւր մէ-  
մուրլիլ թախիս օլուտաղըրտան, մէթ-  
քիւր պալ միւհէնտիլիլ մէմուրլիլ իլթի  
աաղըր Բարիլիլ Էլիլ տէ Բօն Է Էօսէ  
նամ մէթմէպլի աղալարտան Կոստանլիլ  
Գարաթմօթի Էլթէնալէ իհալէ օլուտաղ  
տըր : Գօմիլիօնու մէթքիւր Բէյիլի Սա-  
լիլ Պէյ Էլթինաւա Խաթմալըր սէնլիլ  
սէթիլիլ նապ օլուտաղ, զիւր օրանըն Է-  
լէլիլ սէթիլիլ Գօթաւալիլ պէյ, Գալօրաւա  
սէթիլիլ նապ օլուտաղ տըր տէյօր 1 Էլէնէ  
Էէրալ :

— Իլիստիստա 16 քիլիտէն իպարէթ պիւր  
իւրաթը կիւրուհի, Գալմալա իսմինտէ պիւր  
սաճիլ ճիւլիլիլ զօմանտաւ ալթըրտա  
օլտաղ, Էքի միւթէպլէր Բօմ զաթլարը,  
Մ. Փիլիլ վէ Մ. 1 Էօնարտօրուլտ իսմինտէ  
թիլթուպ տաղա կէօթիլիլիլ վէ 55 պիլ  
տրաճիլ (2200 ինկիլիլ իւրաթ) ալտալ սա-  
լը վէրլիլիլ : Մ. 1 Էօնարտօրուլտ քէն-  
տի Էանլարտա օլտուղը միւստէթ Է զա-  
լէթ ֆէնա պալիլը օլտուլարտան շիւ-  
լի խաթմէ Էաթմալտա իմիլ : Պու զաթլըն  
խաթմէ Էաղըրտալտա (պիւր ճէլիլ (տա-  
լար աթլըր) պուրունմաթտա օլուպ, մէթ-  
ղուտէն Գալմալա իլէ տրաթալ օլտաղնա  
շիւպէ օլուտաղալ ալթ ու կիլիլիլ օլու-  
մուլ տըր :

— Էլիլ պիւր սէօղ կէղմէրտէ տիւր քի,  
Ղալթիլ Էէնի տէմիլ քէօրլիլալ, Էէրինէ  
զօնուլտու զուտա, կէլիլիլին աւալ պա-  
շնա Էիլթիլ փարա ալտաճալ իմիլ : Գա-  
լըրլըր տախի 10 ալ փարալա աւալթիլա,  
շըմալա սէօղ պիլիլիլ իթմէրալ իմիլիլ :  
Պուտունլա պէրապէր Էլթիլիլ աղաճ քէօր-  
լիլին տախի Էլթիլ իթմէրալին Բէրլէմ  
պէ րաղալտա տօղրու զօնուլտաղ տախի  
սէյլէնմէրտէ տիւր : Էլթին շընուն սաճիլ  
օլուպ օլտաղըրտա, վէ Էկէր սաճիլ իս-  
ղալ փարա ալտաճաղ վէ Էէնի տէմիլ քէօր-  
լիլին 20 փարալ օլաճաղը հալըրտա սա-  
ճիլ պիւր խապէր ալտըր օլտաղալ, Էաղ-  
ըր 1 Էլէնէ Էէրալ տա օղունմուլ տըր :

ԽԱՐԻՃԻՅԷ

Էլթիլիլ պիւր մուսպիլիլ  
տէյօր քի, Բուսիա Վ Էլիլի տէյօր, ճէն-  
կին տէլալ իթմէրինէ զարը տըր :

— Խաթիլա զարը Վ իթթօր Էլմա-  
նուլ իլին 1 Էլէնէ Էէրալ տէյօր քի,  
պիւրաղ մէթմէպլէր պիւրաղտա օլթիլիլա  
կիւլիլիլիլ Էթիլիլ, Բալալ Էինէ  
հիւլիլալտալը հալմէ վաղ իթմէլէ զարալ  
վէրմիլիլ : Խաթիլա վիւթալտանտա Էաղը-  
նը Ս. Վէլալ շու խուսուտա մէթիսալէ  
Պօլթարաթ թապիլ օլուտան աղալարըն Էթ-  
քիւրտա մէյլալ տըր :

— Ալթիլ նամ զաղէթա, Բարիլիլ զալ-  
մը օլան սէթիլիլին Գօնթ Պիզմարա  
կէօնտէրիլ օլտուղալը պիւր րօթմէթթու  
նէշր իթմիլ տիւր : Մէթքիւր րօթմէթթու Էլի-  
6 թարիլիլ Էաղըրը օլուպ, Բուսիա  
աաթիլիլ իլինտէն Բէսմի զաղալը մէթմէպ-  
լարտ կէլիլիլիլ Գօնթ Պիզմարալ միւ-  
սաւտէ իթմէրիլ օլտուղալը զարը տըր :

Էլթիլ րօթմէթթուն տալիլիլ—«Պիզ  
Բարիլիլ իլալմէթ իթմէրտէ օլան աթիլիլիլ  
իլալ սաճիլիլ սէթիլիլ, կէլէն սալը 24 ի  
թալիլիլ սիլիլիլ պիւր աղթալտիլիլ իթ-  
մէրիլ շէրէթինէ նալիլ օլուպ, Բէճա իթ-  
միլ իտիլ քի, հէր հաթթա մախսուս պիւր  
կիւնտէ պիլիլ Բէսմի մէթմէպլարտըր թա-  
լալ պիւր զաթ, Բուսիա աաթիլիլ իլին-  
տէն կէլիլ, նիլալմը սուրէթտէ րօ թախա-  
նէի պուրունան պիւր մաճէլլէ վարաղա  
միւ պիլիլիլ օլուտն :

«Իրանանըն Խարիլիլ նաղըր պու-  
ալն 3 ի թարիլիլ պիւր մէթմէպլ իլէ պի-  
ղէ պիլիլիլիլ, Էլթիլիլ ալալմըր զաթը  
վալիլիլիլիլ ճէվալ օլտալ շէյլէ պիւր  
խապէր ալթը տըր քի, պիւր սիւֆէրա մէթ-  
մէպլալտա Բուսիա աաթիլիլ իլինտէն կէ-  
լէպիլիլ ալմա, շու շարթլար իլէ քի, մէթ-  
թուպլարը աղը օլտալ վէ իլինտէ մուհա-  
րէպէլէ տալիլ սէօղլէր պուրունմալտը  
տըր, Էլթիլիլ պիլիլ պօրճուտալ իւղ-  
րէ տիլթալ իտէճէր իտիլ քի, մէթմէպ-  
լարտըրալ, մուհալէր Էսնալտա միլիլիլ-  
ճէ շարթլար վէ զանունլարտ պիւր սէթիլ  
իւղէրինէ պօրաղալ պօրճալա մուղալը  
պիւր սէօղ պուրունմալտն : Տիկէր թարաթ-  
տան, պիլիլ սէթիլ պուրունտուղալ ի-  
լին, Բէնտի Էիւթիլալմըր զալ օլան պօրճ-  
լարտըր պիլիլ պրաղմալ քի օնլարա աղթ  
մէթմէպլ կէօնտէրիլիլ Էլիլ շու շարթ  
իլէ զալըր իտիլ, պիլ, պիլալալ Էիւթիլ-  
մէթլէր սէթիլիլիլ, Բէթ Էսէթ իտիլիլ քի,  
հէր քէս քէնտի հիւթիլմէթլիլ մէթմէպ-  
լալալալալալ տըր : »

Պու րօթմէթթու, Բարա Ղուլիլալ  
Օլթիլիլ Էլթիլ վէ Ղուլիլիլ, Տանթար-  
ալ, Պէլիլիլ, Էն ուղտա վէ Պալալտօր :

Ներդրանք, Պրազիկեա, Բարթոլեա, Սիւն-  
Թեմայը Լմերիգա, Սոնագոս վէ Սանւարինո  
Հալայի, Տօմինիգա ճիւղհօրիւթի վէ Բե-  
րու սեփիւրէրի ինդալարը տըր :

**ՍՕՆ ԶԱՎԱՏԻՍԼԵՐ**

(Բրաւ-ԼԵՐ Բրաւ-ԼԵՐ)

Ս Էրսայլ 31 Հոկտ.

Բեմի. — Բրենս Գրեմերիք Հարը  
տէյօր քի, Սեյտէ 53 սանճաթ թէյիւմ  
օլունմուշ տըր պիղէ :

Ս. Թիէր պու կիւն էօյլէին Բարիգ-  
տէն պուրայա վասլ օլուն, Բարիգ էօնիւն-  
տէն պիւր Հալատիս եօգ :

Ս Էրսայլին զարաղու ասաքիւրի Սիւն-  
ճիւղարնտա տիւղմէնին ասաքիւրի պուլուն, զէ-  
Հէր Թարաֆտան օնլարը տաղըթմը տըր  
15 օֆիլիալ 500 ասաքիւր էօր ալարաթ :

Ս Էրսայլ 1 Նոյ.

Հոկտեմբեր 30 տա օլունան ճէնկտէ,  
մուհաֆըղլարն իրենճի ֆըրգայի օրտուսու-  
տան 34 օֆիլիալ վէ 449 նէֆէր ասաքիւր  
թէյիւթ օլուն տըր :

Ս օնթ — Ս Էրսայլին զալէսինտէն տիւն  
ալիւսմ վէ պու սապաՀ շէտիտ ալիւս օլուն-  
մուշ, լարին ասաքիւրի պիւր զիյան տօ-  
գանմամը տըր :

Ս Էրսայլ 3 Նոյ.

Ս Էրսայլ 120

Լթիտէրի սօն Հալատիւրի, տիւնքի  
Մանդիւթի էֆէրտան ալըրը :

(Բրաւ-ԼԵՐ Բրաւ-ԼԵՐ)

Ս Էրսայլ 30 Հոկտ. Բեմի

Ս Էրսայլ 30 Հոկտ. Ս Էրսայլին պուրի  
ասաքիւրի, Սօնթիւրէօ (.) վէ Կանսի կա-  
գընլարնտա միւղաֆէր պիւր միւտարէպէ-  
տէն սօնրա, պաղ պօղըղլարը վէ Կալա  
Սօպիլ ասաքիւրի թար ու մար յիւմիլէր  
տիւր : Տիւղմէն, պիւր միւթըպէօղ, պիւր  
թօֆ, վէ երեղսէն զիւտտէ մէլթմա վէ մէճ-  
րուՀ գայալ իյլէմիլ տիւր :

Ս Էրսայլ 30 Հոկտ. Բեմի

297 Կարտ Սօպիլ ասաքիւրի Սօթըրօ-  
տա էօր թուլթուլմուշլար տըր. 300 նէ-  
ֆէր միլէթ մուհաֆըղ ասաքիւրիին էլին-  
տէն սիւղալարը ալընմիլ տըր. Թարաֆըղ-  
տան օն քիլի էօլիւս, 42 քիլի տալիս կա-  
րալանմը տըր. կարալըլարն ինտէ պիւր  
օֆիլիալ իլէ պիւր տէ միւրալայ վար տըր :

Գրալ Հաղըթիւրի, Ժէնէրալ Սօթ-  
քէնէ գօնթըղ քայէի վէրմիլ տիւր :

Ս Էրսայլ 30 Հոկտ.

Գրալ Հաղըթիւրի, վէլիի աՀտ իլէ  
բրենս Գրեմերիք Հարըն, Մեյին թէյիւթ-  
միսէթի միսասիպէթի իլէ Սարէշալ նասպ  
օլունմուշ օլունղլարըն գըրալիւնա պիւլ-  
տիւրմիլ տիւր :

Ս Էրսայլ 30 Հոկտ. Զոկտեմբեր 28

Թարիւթի իլէ Սօ օրտուսուտան պիւլթիւլ-  
տիկինէ նէղարէն, տիւղմէն, Սէն Տընինին  
զարալ Թարաֆըղտա Պուրմէ (.) նամ մա-  
Հէլլտէ, էօնտէ պուլունան ասաքիւրիի  
մէլթըսընտան գօլմուշ տուր : Տիւղմէն, Էաշ  
Թարաֆտա պուլունան սարալ մէլթըլարը պիւր  
Հօղ ա քիւրիլէ զալթ իյլէտի. պիւղ Հէր  
վալթ թիւղմէնին նէ Հալտէ պուլունտու-  
ղունու անլամալ իլին մէղքիւր մէլթըլար-  
տա իլէրի վարըր իտիւր : ՊատէՀու, քիտտէ  
ասաքիւրիին իքինճի ֆիւր, արի Հիւճու իլէ,  
մուհը Հալին 30 ունտա, տիւղմէն, շէտիտ  
վէ մուղաֆէր պիւր միւտարէպէտէն սօնրա,  
օլ կիւնէ գատար զալթ իյլէմիլ օլունղլար  
մէլթըտան Թարա իյլէմիլ տիւր. մէղքիւր  
միւտարէպէտէ, 30 օֆիլիալ իլէ 1200 է-  
պիւր էլիմիլ տիւր :

(Բրաւ-ԼԵՐ Բրաւ-ԼԵՐ)

Թուր, 1 Նոյ.

Ս. Կամպէթմա, օրտուսա իրիթա-  
պէն նէղ իյլէտիլի պիւր պէսաննամէն տէ,  
Հօյլէ տէմիլ տիւր : Սիւլէրէր, պիւղ խի-  
կանթիլէ գօլըպան կիթտիւր, լարին նամու-  
սումուղա պիւր խալէ կէլմէմիլ տիւր. շիւտի,  
նալանթ Ժէնէրալ վէ օֆիլիալարտան գօլ-  
թուլմուշ վէ Էմիլ յիլինիլէշայէթիլ օլան  
Ժէնէրալար գօմանտալ ԹաՀտընտա պու-  
լունտուղունղ Հալտէ, Հաղարէթին ինթի-  
գամընդ ալմահա Հաղըթմընը, իլէրուկէ  
գօլուն, Կալմանն սէլամէթի, խանէլէրի-  
նիլ, ֆալիլալարընը, վէ մէր Հալմէթիլ  
պիւր տիւղմէնին էլինէ տիւղմիլ օլան վալի-  
տէնիլ, կանի Գրանսա իլին գալղա խիւն  
Ֆրանսանն նամուսու Էլան սիլին նամու-  
սուսուղուն ինթիլգամընդ ալարընը իլին սիլ-  
լէրի Հաղըթմալտանը : Իլէն օրտուսուտալ  
պիւրտարէլէրինիլ, օլ ալաղ Հարէթիլ  
գալըն քիթթիլթիլ իտիլ, օլ լանթիլ թէս-  
լիմիլէթի իլէ Հաղ օլմալընար տըր. կէնիտէն  
ֆիլթու Հալմ կէլթիլին, լարին ճիւղհօրի-  
կէլէ միսսուս օլանտալալիլէթիլ իճրա վէ  
գանուն ու նիլգամթա ըլայէթ խտէրէ,  
էօլիմիլ իլ կէրինէ գօլմանն : Ս Էրսայլին  
զատէրի սիլլէրէ թէլթիլ օլունմուշ տուր :

Թուր, 31 Հոկտեմբեր

Ս Էրսայլին նամ Բեմի Էրալէթա շէ-  
Հիւր էմիլիլէրիլէ իքինճի շէՀիւր էմիլիլէրիլ  
թաֆընտան Հիւթիւլմէթին թուրտա պուլուն-  
նան վէթիլէրինէ իրալ զըլնան պիւր Հօղ  
թէլէլիւթլարը նէղ իյլէմիլ տիւր. մէղքիւր  
թէլէլիւթլարըն քիտաֆիսի տալիս, Սեյին  
թէլիլիլիլէթի, ԷՀալինին զալալըն թաՀ-  
րիլ իյլէմիլ վէ ՀՀալինին, Գրանսանն սէ-  
լամէթ վէ շէլէֆի իլին մէղքիւր Հաղարէ-  
թի գալըն գօլմահա գալալը զալթ իյլէմիլ  
օլունղլուն պիւլթիլմէթտէ տիւրլէր :

Հըլէթմա շէՀիւր, նիլգամ Էաշ խիճի

մէճիկ իլին լաղըմ կէլէն ինթիլալալթըն  
թէլէլիլ իտիլթիլ օլունղլար խալէրինի ալ-  
լըն օլմալընտան, սայքի կէրտիլ մու-  
վալալ Հիւթիւլմէթին աղալարըն վէ ճիւլ-  
Հուրիկէթ Թարաֆտարը օլան գանտիտալար  
նասպ իյլէմիլ տիւր :

Թուր, 1 Նոյեմբեր

Հոկտեմբեր 29 Թարիւթի իլէ Բարիս-  
տէն ալընան խալէրիլէրին պէսաննան նէղա-  
րէն, Պուրմէտէ Բրուսիլալարըն թուլթ-  
լիլ օլունղլարը մէլթըլար, շէտիտ պիւր  
միւտարէպէտէն սօնրա զալթ օլունղլար  
տըր. Գրանսըղար, մէղքիւր մէլթըլարա իս-  
թիլՀէրամ վիլմէթտէ իտիլէր. Տըրանսի  
տալիս Գրանսըղար Թարաֆընտան զալթ օ-  
լունմուշ տուր :

Թուր, 1 Նոյեմբեր

Տ. Թիւր քաղար կէլիւ Ս Էրսայլ  
վալ օլունղլար, Բարիսալ ալմէթ իյլէմիլ իլին  
տէլՀալ Էօլա լաղմըն տըր :

Թարէրալթօրիւ լաթէնի իլէ մարէշալ  
Պաղէն, Ս իլէլմիլնՀօսա վասլ օլունղլար :

Պու կիւն կօլթու օլունղլար իլին պօր-  
տա գալալ տըր :

Գասալ, 31 Հոկտ.

Պաղէն իլէ մայլթի մէլթուտու պուրա-  
կա վալը օլունղլար : Իքի ֆըրգայի օրտու,  
Գրանսըղ Էօրլէրիլի Մեյտէն Լմանեան  
կէթիլիլէթիլ տիւր. տիլէր իքի ֆըրգա-  
լի օրտուլար Բարիս Էօնիւնէ կիտէճէրլէր  
տիւր :

**Ի.Ա.ՆԱԹ**

ԳՈՐԾԱՆԱԿՆ

ԳԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԼԵՋՈՒԻ

Յօրինալ Լ. Ս. Ս. Գարալալիւնէ :

1870 ին Լրտման տպարանը տըր-  
ուած այս ընտիր Բերսիկանթիլինը կը  
ծախուի Բարիլի և Հ. Գալաֆիան գը-  
լալունը, նաեւ տմէն Հայ գրալաճանն-  
րուն քով, զին միոյ օրինակի կրկու ֆրանկ :

**Գ.Ա.Ա.Թ.Ա.Ս.**

ԱՄԵՐԻԳԱՆ ՄԱՂԱՋԱՍԵՐՏԱ

Գըշ իլին էշիա վէ Էսվապա տայիլ Հէր  
նէվիլէթմա, քէլալիք կալ լալարարը վէ  
Հալիս Լմէրիլան կալը մալթու ֆիլթիլլէրլէ  
սալթըլմալտա տըր :

Հ իմալի սալթ օնպիւր, զաղէթմալը  
Հաղըր տըր, լարին Հալիլլէ Լալն սապաՀ  
տաղթըլալալ օլունղլար, կարնիլի տէ Հասպէլ  
զարուր կէլէճէր Հալթիլայա գալալալ տըր :  
Հօղ օլունղլար, պիլտէ տէրօ ալարը :

— Վաղէթմալըն պալիլի իլաննան կէ-  
րիմիլ գալմալըն տըր :

ՄԵՍՈՒԼ — ՄԻԼԼԻԹ

Կար. Մի. Երշիկանլան

Յ. Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆ ԹԱՊԱՆԵՍԻՍԵՆԵ